

Analyse | kraka

24. november 2022

Gini-koefficienten sætter ny, historisk rekord i Danmark

Af Thomas Wilken

Kontakt

Økonom
Thomas Wilken
Tlf. 2889 7123
E-mail taw@kraka.dk

Deloitte.

Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

Gini-koefficienten overstiger 30 for første gang

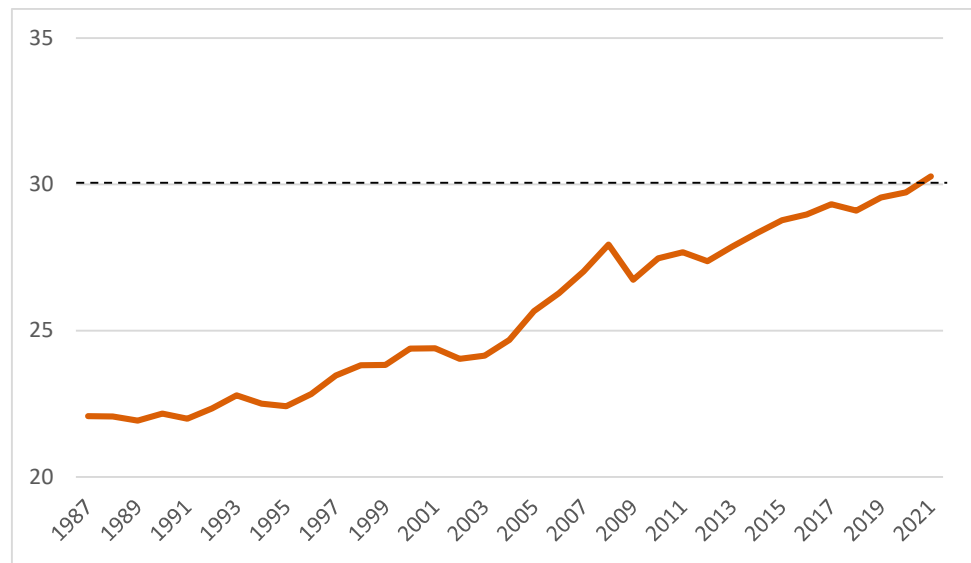
Gini-koefficienten har været klart stigende i 35 år

Gini-koefficienten sætter ny, historisk rekord

I 2021 er Gini-koefficienten for disponibel indkomst¹ i Danmark for første gang steget til over 30. Det er første gang, at Danmark bryder denne grænse i de 35 år, som Danmarks Statistik har opgjort dette mål for. I alle årene fra 1987-2020 har Danmark haft en Gini-koefficient over 22, men under 30.

Figur 1 viser udviklingen for Gini-koefficienten i Danmark fra 1987-2021. Her ser vi, at der er en klar, langsigtet trend, der viser, at Gini-koefficienten er steget betydeligt i den nævnte periode.

Figur 1 Gini-koefficienten for disponible indkomst, 1987-2021

Anm.: Den stiplede linje markerer en Gini-koefficient på 30. Gini-koefficienten afspejler fordelingen af indkomstmassen i samfundet. Den er beregnet på baggrund af den husstandsækvivalerede disponible indkomst i Danmark i hvert givent år.
Kilde: Statistikbanken.dk, tabel IFOR41

Stigning i Gini skyldes i høj grad politiske valg

Er stigningen i koefficienten drevet af underliggende faktorer, som fx den teknologiske udvikling og globaliseringen, så kan man forvente, at Gini-koefficienten stiger yderligere i de kommende år. En stor del af årsagen til stigningen i Gini-koefficienten ser dog ud til at skyldes ændringer i skatter, afgifter og overførsler – og afspejler dermed politiske valg.²

Koefficienten afhænger bl.a. af konjunkturerne

Gini-koefficienten er i nogen grad konjunkturafhængig. Fx ser vi, at koefficienten faldt ret kraftigt omkring finanskrisen, hvilket bl.a. skyldtes et fald i aktieindkomster.³ Og der kan derudover være forbehold i enkelte år, hvor der er sket ekstraordinære udbetalinger. I 2021 blev der fx udbetalt feriepenge, som følge af implementeringen af den nye ferielov, hvilket påvirker Gini-koefficienten positivt.⁴

Gini-koefficienten er et udbredt mål

Gini-koefficienten er et af de mest udbredte mål for at opgøre indkomstulighed i verden. Fx opgør både Danmarks Statistik og OECD Gini-koefficienten hhv. nationalt og internationalt.

¹ Det indkomstbegreb, der anvendes, er den husstandsækvivalerede disponible indkomst. Dette indkomstbegreb beskriver den indkomst, som en husstand har efter skat inkl. offentlige overførsler korrigeret for antallet af børn og voksne i husstanden.

² Se: <https://www.rockwoolfonden.dk/artikler/uligheden-i-disponibel-indkomst-er-steget-med-33-procent-paa-25-aar/>

³ Se <https://cepos.dk/artikler/krisen-knaekker-uligheden/>

⁴ Gini-koefficienten blev forøget som følge af udbetalingerne i 2020, se: <https://indblik.dk/nye-tal-afsloerer-regeringen-lever-ikke-op-til-centralt-loefte-om-at-bekaempe-ulighed/>

**Indkomstmassens
fordeling beskrives
vha. koefficienten**

Gini-koefficienten er kort fortalt et udtryk for, hvordan indkomstmassen er fordelt i befolkningen. Har alle husstande i en økonomi den samme indkomst, vil Gini-koefficienten være 0, og hvis én husstand opnår hele indkomsten i en økonomi, vil koefficienten være 100. Gini-koefficienten vil derfor altid placere sig mellem 0 og 100. Beregningen af Gini-koefficienten er bundet op på den såkaldte Lorenz-kurve, som vi uddyber i boks 1 til sidst i dette notat.

**Andre mål for
ulighed viser anden
udvikling i 2021**

Gini-koefficienten afspejler alene ét mål for ulighed. Ser man fx på, hvordan uligheden i bunden ift. i midten af samfundet har ændret sig, eller bunden ift. toppen, ser vi en anden udvikling i 2021.

**Sammenligning af
hhv. top og bund, og
midten og bund**

En ny analyse fra Danmarks Statistik viser fx, at den disponible indkomst blandt de 10 pct. af borgerne i Danmark med den laveste disponible indkomst er steget med 6,3 pct. fra 2020 til 2021, mens de borgere, der ligger i midten af indkomstfordelingen har set deres disponible indkomst stige med ca. 2 pct. i samme periode. Og sammenligner vi uligheden mellem de 10 pct. med de laveste indkomster og de 10 pct. med de højeste indkomster, så ser vi, at uligheden ikke har udviklet sig fra 2020 til 2021. Disse resultater skyldes primært, at flere borgere med lave indkomster er kommet i job.⁵

**Dækker ikke
ulighed i sundhed**

Gini-koefficienten dækker heller ikke ulighed i sundhed. Øger man fx tobaksafgiften vil det øge Gini-koefficienten, men det vil formentlig også skabe mere lighed i sundhed.

**Den offentlige
service mindsker
uligheden**

De ydelser som den offentlige sektor leverer, kan også være med til at sænke Gini-koefficienten, hvis man korrigerer for dette. For den offentlige service kommer i højere grad borgere med lave indkomster til gode end folk med høje indkomster.⁶

⁵ Se: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=40779>

⁶ Se: <https://sgnation.dk/rapporter/rapport4>

Boks 1 Opgørelse af Gini-koefficienten

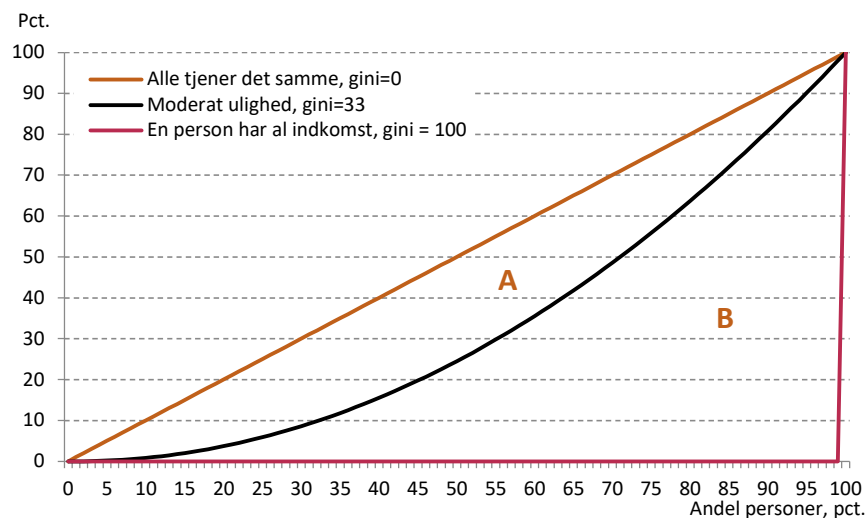
Gini-koefficienten er det mest udbredte mål for ulighed i indkomst. Beregningen kan baseres på forskellige indkomstbegreber eller formueopgørelser, afhængig af hvad man ønsker at belyse. Gini-koefficienten beregnes på baggrund af det såkaldte Lorenz-diagram, som er vist i nedenstående figur 2.

For at konstruere Lorenz-diagrammet, skal man bruge data for indkomst for de enkelte individer i samfundet eller en repræsentativ stikprøve. Man sorterer derefter disse datapunkter fra mindste til største indkomst. Derefter kumuleres indkomsten, så man skaber et nyt datapunkt for hvert individ, som er deres egen andel af den samlede indkomst plus alle de individer, der har en lavere indkomst. Man fortsætter dette indtil man når personen med den højeste indkomst og dermed har optalt 100 pct. af indkomsten og 100 pct. af personerne i samfundet.

Hvis alle individer i økonomien tjener det samme, så vil kurven være en ret 45-graders linje, som den orange nedenfor. I dette tilfælde tjener 1 pct. af befolkningen 1 pct. af den samlede indkomst, 20 pct. tjener 20 pct., osv. Hvis ét individ har 100 pct. af indkomsten, vil Lorenz-kurven være som den magenta kurve i figur 2 – helt flad hvorefter den stiger lodret til 100 pct. I praksis vil alle Lorenz-kurver dog være et sted midt i mellem, som fx den sorte kurve.

Gini-koefficienten beregnes herefter på baggrund af arealerne i figuren, og udgør arealet A mellem Lorenz-kurven og 45-graders linjen, ift. det samlede areal af trekanten under 45-graders linjen – dvs. arealerne A+B. Gini-koefficienten er altså $Gini = A/(A + B)$. Dette er et tal mellem 0 og 1. Af praktiske formål ganges Gini-koefficienten ofte med 100, så det bliver et tal mellem 0 og 100.

Figur 2 Sådan beregnes en Gini-koefficient – et Lorenzdiagram

Anm.: Udtrykket "Moderat ulighed" er her alene et udtryk, der beskriver en situation ml. de to mest ekstreme scenarier.
Kilde: Egen illustration